

SPRAWOZDANIE

Kommissyi Stanów z zarządu domu poprawy w Kościanie.

Na szóstym Sejmie Wielkiego Xięstwa Poznańskiego zgromadzone Stany, poleciły na mocy postanowienia z 27., 28. i 29. Marca 1843. niżej podpisanej Kommissyi stanowej: I. Doniesienia.

- 1) zakupienie dziesięciu sztuk broni palnej z bagnetami, w cenie najwięcej 10 Tal. za sztukę, mające służyć do obrony w razie zbuntowania się w znacznej ilości na poprawę oddanych włóczęgów w domu poprawy w Kościanie;
- 2) wznowienie wniosku do stósownych władz o udzielenie straży wojskowej dla rzeczzonego Instytutu;
- 3) wniosek do Rządu o wspomózenie pieniężne na opędzenie kosztów tegoż Instytutu;
- 4) wykończenie budowli domu przeznaczonego dla młodych na poprawę oddanych włóczęgów do wzmiankowanego Instytutu; zakupienie potrzebnych ruchomości, na co z funduszu departamentowego wyznaczona summa 6000 Tal. wystarczającą być ma.

Zlecenie 1. ze wszystkiém uskutecznióno.

Co się tyczy 2. prosiła podpisana Kommissya Królewską Jeneralną Komendę piątego Korpusu w Poznaniu, o udzielenie przynajmniej jednej na noc straży. Na co rzeczona Komenda w swym odpisie z dnia 16. Października 1843. następnie odpowiedziała:

Przypadek konieczności wojskowego obwarowania Instytutu nigdy pewnie nie nastąpi, a ciężar nieustannój straży, do której przynajmniej 2 prostych i jednego podoficera do dozorowania tychże potrzeba, nieodpowiadałby zamiarowi swojemu. Prócz tego sprzeciwia się temu ciągle ćwiczenie młodego żołnierza i mała liczba wojska w Kościanie, ponieważ tylko jeden szwadron huzarów w mieście stoi.

Jednakże szwadron w Kościanie garnizujący w każdym nadzwyczajnym przypadku gotów będzie, wspierać urzę-

dników domu poprawy, i każdemu w tym względzie wezwaniu zadosyć uczyni.

Co do 3. zrobiła Kommissya stósowny wniosek do JW. Naczelnego Prezesa Beurmana o wsparcie pieniężne dla Instytutu z funduszu rządowego, na co tenże dnia 15. Października 1843. odpowiedział: »że według istniejących stósunków Kommissya żadnym sposobem spodziewać się nie może, ażeby Rząd część jednę kosztów rzeczonoego Instytutu przyjąć miał; gdyż i w innych prowincjach podobne Instytuty li tylko z funduszów prowincyalnych utrzymywane bywają. Z tego powodu też osobiste jego przyczynienie się żadnegoby skutku nie miało.«

Co do 4. uczyniła Kommissya do wykonania budowli potrzebne już kroki.

Miejsce, na którém dom najprzód miał być wystawiony, uznano przy kopaniu fundamentów z przyczyny piaszczystego i wodą prześiąkłego gruntu za niezdatne do téjże budowli. — Tym końcem wypośrodkowano za pomocą mularza Dallwitz: że po wysuszeniu domu szkolnego, który w zabudowaniach Instytutu się znajduje, przybudując budynek o dwóch piętrach do tego domu, bez przewyższenia wyznaczonej summy potrzebie Instytutu zadosyć się uczyni.

Sporządzony przez Dallwita rysunek oraz kosztorys podała Kommissya na dniu 27. Sierpnia 1844. Królewskiej Regencyi w Poznaniu z tą prośbą, aby tymczasowo z przekazanego funduszu przez Sejm na zakupienie materyalów do wzmiankowanej budowli 800 Tal. do kassy Instytutu wypłacić kazala.

Na wspomniony wniosek Królewska Regencya odpowiedziała na dniu 20. Listopada 1844.: »że Dyrekcyja Instytutu w Kościanie sprawozdaniem swoim oświadczyła się przeciw urządzeniu terazniejszego domu szkolnego i wnioskowanemu przybudowaniu, z powodu, że takowe zabudowanie nie odpowiada swojemu celowi do umieszczenia młodych na poprawę oddanych włóczęgów, ponieważ stary ten budynek wilgotny i zarwaniem grożący jest.

Na mocy wzmiankowanej odpowiedzi Dyrekcyi Instytutu poleciła Królewska Regencya Inspektorowi budowniczemu Laake w Lesznie, ażeby tenże przekonał się o stanie wzmiankowanego szkolnego budynku i bliżej tenże zrewidował.

II. Budynki Instytutu.

Budynki Instytutu są w dobrym stanie. W roku 1844. urządzono w domu dla mężczyzn pięć, a w domu dla kobiet trzy osobnionie więzienia.

III. Ruchomości Instytutu.

Ruchomości Instytutu są w porządku utrzymywane, fundusze etatowe są wystarczające. Wartość ruchomości wynosi do 25,000 Tal.

Doniesienia o przybywaniu i ubywaniu ilości mężczyzn, kobiet i młodych włóczągów na dzień w przecięciu się znajdujących i powtórnie się powracających, i o stanie zdrowia, okazują tabele pod I. i II.

IV. Przybywanie i ubywanie włóczągów i stan zdrowia.

Ilość przekroczeń przeciwko porządkowi domowemu okazuje tabela II. Nadzwyczajne wykroczenia, oprócz zamierzonej ucieczki z lazaretu męskiego w nocy i przy pracy w polu, nie miały miejsca.

V. Porządek i karność.

Na poprawę wziętej młodzieży obojg płci udzielano naukę religii, czytania, pisania, rachunków i potrzebnych robót ręcznych. W szczególności chłopców w ogrodnictwie, chodowaniu drzew, wyplataniu koszyków i turnowaniu, a dziewczęta robót kobiecych nauczano.

VI. Udzielanie nauk młodym włóczągom.

Bliższe wiadomości tyczące się nauk i wychowania młodych włóczągów, o stanie moralnym i wykształceniu tychże dzieci są zebrane w tabeli IV. Roczne sprawozdania szkolne Instytutu, znajdują się przy aktach Królewskiej Regencyi w Poznaniu.

Rachunki z roku 1840. są przez podpisaną Kommissyą na dniu 25. Kwietnia 1844. deszarżowane. — Rachunki za rok 1841., 1842. i 1843. nie mogły dotychczas być jeszcze zdeszarżowane z powodu, jak Królewska Regencya pod datą 20. Listopada 1844. donosi, że Dyrekcyja Instytutu dotychczas jeszcze na monita z roku 1841. nie odpowiedziała, a kontrola zatrudnioną jeszcze jest rewizyą rachunków roku 1842.

VII. Rachunkowość i stan kassy.

Wykaz wiadomości o stanie rachunków i kassy w ogólnych swoich rezultatach znajduje się w tabeli I. a rezultata o fabrykacyi i o wykonaniu robót, okazuje tabela III.

Dochód z roku 1844. wynosi:

	Idealny		rzeczywisty		pozostały	
	Tal.	sgr. fen.	Tal.	sgr. fen.	Tal.	sgr. fen.
a) zarząd zaległości . . .	—	—	3,960	17 6	165	7 10
b) zarząd bież. dochodów	1,457	12 9	14,919	19 11	954	25 7
w ogóle . . .	1,457	12 9	18,880	7 5	1,120	3 5

Wydatki z roku 1843.:

	Tal.		sgr. fen.		Tal.		sgr. fen.	
a) zarząd zaległości . . .	—	—	—	—	209	16	8	—
b) zarząd bieżących . . .	1,457	12 9	19,109	3 7	40	22	9	—
w ogóle . . .	1,457	12 9	19,318	20 3	40	22	9	—

Przeniesiono zatem do głównego rachunku za rok 1844.:

- a) z dochodu zaległości . . . 1,120 Tal. 3 sgr. 5 fen.
- b) z rozchodu zaległości . . . 40 » 22 » 9 »
- c) zakład w gotowiznie . . . 438 » 12 » 10 »

VIII. Wnioski.

1. Instytut posiada inwentarz, który na 25,000 Tal. ocenić się da. Zniszczenie tegoż przez przypadek ognia przyniosłoby wielką stratę Wielkiemu Xięstwu Poznańskiemu. Z tego powodu wniosła Dyrekcyja Instytutu, ażeby wspomniony inwentarz zabezpieczyć w summie 15,000 Tal. w jakimś bądź Towarzystwie ogniowem, opłacając od tysiąca po 3 lub 4 Tal.

Szanownym Stanom przedstawiamy ten ważny przedmiot do dalszego rozstrzygnięcia.

2. Podług Najwyższego gabinetowego rozkazu z dnia 26. Marca 1842. i ministeryalnego postanowienia z 11. Kwietnia 1842. Nr. 744. B. ma w więzieniach dla płci żeńskiej dozór samym tylko kobietom oddany być, aby wszelkim stycznościom urzędników męzkich z uwięzionymi kobietami (wyjąwszy dozorujących urzędników) zapobiedz zupełnie.

Dotychczas jedna tylko dozorczyńni w Instytucie Kościańskim umieszczoną jest, której siły nie są wystarczające, aby nad wszystkimi uwięzionymi kobietami potrzebny utrzymywała dozór.

Dyrekcyja Instytutu wniosła z tego powodu, aby jeszcze drugą dozorczynią z płacą roczną 100 Tal. umieścić.

Szanownym Stanom i ten przedmiot zostawujemy do dalszego rozstrzygnięcia.

Kommissya stanowa, niechcąc się przyczynić do powiększenia ciężarów i składek dla mieszkańców Wielkiego Xięstwa Poznańskiego, czuła się powodowaną, nie zrobić żadnych propozycji do udzielenia jakiegokolwiek gratyfikacyi urzędnikom, i z tych samych względów zrzekła się i tą razą wszelkiej likwidacyi dyet i kosztów podróży.

W Lesznie, dnia 14. Grudnia 1844.

**Kommissya stanowa do zarządu domu poprawy
w Kościanie.**

**Potworowski. A. Brodowski. G. Potworowski. Willmann.
Rathstock. Rückert. Grunwald.**

B e r i c h t

der

ständischen Kommission zur Verwaltung der Korrektions-
Anstalt zu Kosten.

Die zum sechsten Landtage versammelt gewesenen Stände des Großherzogthums Posen, haben nach den Verhandlungen vom 27., 28. und 29. März 1843 die unterzeichnete ständische Kommission beauftragt: I. Nachrichten.

- 1) zehn Feuegewehre mit Bajonetten, zum Preise von höchstens 10 Rthl. für das Stück, als Schußwaffen bei einem etwanigen Aufstande der Korrigenden in Masse, für die Korrektions-Anstalt zu Kosten anzuschaffen;
- 2) den Antrag auf Gewährung eines militairischen Wachtposten für die genannte Anstalt bei den betreffenden Behörden zu erneuern;
- 3) einen Beitrag zu den Unterhaltungskosten der Anstalt von Seiten des Staats zu beantragen;
- 4) den Bau eines Hauses für die jugendlichen Korrigenden der erwähnten Anstalt auszuführen, für die Anschaffung der nöthigen Utensilien zu sorgen, und zu diesem Zwecke höchstens die aus dem Departementalfond angewiesenen 6000 Rthl. zu verwenden

Der Auftrag zu 1. ist bereits erledigt. In Folge des zu 2. hat die unterzeichnete Kommission das Königliche General-Commando des fünften Armee-Corps zu Posen ersucht, der Anstalt wenigstens einen Nacht-Wachtposten zu gewähren. Dasselbe hat aber in seinem Anschreiben vom 16. Oktober 1843 entgegnet:

der Fall der Nothwendigkeit einer militairischen Bewachung dürfte wohl nie eintreten, und die Last der fortwährenden Gestellung eines Postens, der aus zwei Mann und einem Gefreiten zur Aufsicht bestehen müßte, würde mit dem Zwecke der Wacht außer Verhältniß sein; während die beständige militairische Ausbildung der jungen Leute und außerdem die geringe Stärke einer zu Kosten stehenden Escadron hindernd entgegen trete.

Dagegen werde die in Kosten garnisonirende Escadron bei jeder außerordentlichen Veranlassung bereit sein, das Aufsichtspersonal im Korrektionshause zu unterstützen, und einer jeden dieserhalb an sie ergehenden Requisition zu genügen.

Zu 3. hat die Kommission den Antrag auf Beihülfe aus Staatsfonds an den Herrn Oberpräsidenten von Beurmann gerichtet, und in dessen Anschreiben vom 15. Oktober 1843 ist erwiedert: »daß nach den bestehenden Verhältnissen die Uebernahme eines Theils der Kosten für die Anstalt Seitens des Staats, durchaus nicht zu erwarten steht; indem auch in andern Provinzen dergleichen Anstalten lediglich aus Provinzialfonds unterhalten werden. Eine Verwendung seiner Seits würde daher keinen Erfolg haben.«

Zu 4. sind von der Kommission zur Ausführung des Baues Einleitungen getroffen.

Die Anfangs zum Hausbau bestimmte Stelle fand man bei Nachgrabung wegen des Sandes und Wassers, zum Fundamente nicht geeignet. — Dagegen wurde mit Zuziehung des Maurermeisters Dallwik ermittelt: daß Mittel zur Trockenlegung des jetzigen in der Ringmauer der Anstalt befindlichen Schulhauses sich anwenden lassen, und daß durch den Anbau eines zweistöckigen Hauses an jenes, dem Bedürfnisse genügt werden könne, ohne die zum Bau bestimmte Summe zu überschreiten.

Die vom 20. Dallwik eingereichte Zeichnung nebst Kostenanschlag hat die Kommission am 27. August 1844 an die Königliche Regierung, Abtheilung des Innern zu Posen mit dem Ersuchen abgesandt, vorläufig 800 Rthlr. aus dem überwiesenen ständischen Fond an die Kasse der Anstalt zur Anschaffung der Baumaterialien zahlen zu lassen.

Das Anschreiben der Königlichen Regierung, Abtheilung des Innern, vom 20. November 1844 enthält aber die Erwiederung: »daß die Direktion der Korrektionsanstalt in Kosten in einem Berichte die projectirte Einrichtung des gegenwärtigen Schulhauses mit einem Anbau zur Aufnahme der jugendlichen Korrigenden aus dem Grunde für unzweckmäßig erklärt hat, weil dieses alte Gebäude feucht und baufällig sei.«

Die Königliche Regierung hat sich daher nach jenem Anschreiben veranlaßt gesehen, zuvörderst noch den Bauinspektor Laake zu Lissa mit einer Untersuchung des bisherigen Schulhauses zu beauftragen.

II. Die Gebäude der Anstalt.

Die Gebäude der Anstalt befinden sich in einem guten baulichen Zustande. Im Jahre 1844 sind im Männerhause fünf und im Frauenhause drei Isolir-Gefängnisse eingerichtet worden.

III. Das Inventarium der Anstalt.

Das Inventarium der Anstalt ist gehörig geführt, die etatsmäßigen Fonds reichen aus und das Fehlende ist ersetzt worden. Der Werth der Inventariestücke wird auf 25,000 Rthlr. geschätzt.

Die Nachrichten über die Frequenz, über die Anzahl der Männer, Frauen und jugendlichen Korrigenden, über die tägliche Durchschnittszahl, über Rückfälle unter wie viel Einlieferungen über den Gesundheitszustand, sind in den beigefügten Tabellen I. und II. enthalten. IV. Frequenz und Gesundheitszustand.

Die Anzahl der Vergehen wider die Hausordnung ergibt sich aus der Tabelle II. Besondere Exzesse, außer Fluchtversuchen mittelst gewaltsamen Ausbruchs aus dem Lazareth des Männerhauses in der Nacht, und außer den bei den Feldarbeiten erfolgten Entweichungen, sind nicht vorgekommen. V. Ordnung u. Disciplin.

Den Zöglingen beiderlei Geschlechts ist Unterricht in der Religion, im Lesen, Schreiben, Rechnen und nützlichen Handarbeiten ertheilt worden. Insbesondere erhielten Anleitung die Knaben im Gartenbau, in der Obstbaumzucht, im Korbflechten und im Turnen; die Mädchen in weiblichen Handarbeiten. VI. Unterricht der jugendlichen Corrigenden.

Die Nachrichten über den Unterricht und die Erziehung der jugendlichen Korrigenden, über die Moralität und den Bildungszustand der Kinder sind in der beigefügten Tabelle IV. zusammengestellt. Die jährlichen Schulberichte der Anstalts-Direktion befinden sich in den Akten der Königlichen Regierung zu Posen.

Die Rechnung für das Jahr 1840 ist von der unterzeichneten Kommission am 25. April 1844 dechargirt; die Rechnungen für die Jahre 1841, 1842 und 1843 konnten nach dem Anschreiben der Königlichen Regierung, Abtheilung des Innern, zu Posen vom 20. November 1844, deshalb noch nicht zur Ertheilung der Decharge übersandt werden, weil die Anstalts-Direktion bis dahin die gegen die Rechnung für 1841 aufgestellten Notaten, noch nicht beantwortet hat, und die Kontrolle noch mit der Revision der Rechnung für 1842 beschäftigt ist. VII. Rechnungs- und Kassenwesen.

Die Darstellung der Nachrichten über das Rechnungs- und Kassenwesen in ihren allgemeinen Resultaten, befindet sich auf der Tabelle I., und die Resultate des Fabrikwesens und des Arbeitsbetriebes sind in der Tabelle III. angegeben.

Die Einnahmen des Jahres 1843 betragen:

	Ideal			Ist			Rest		
	Rthz.	Sgr.	pf.	Rthz.	Sgr.	pf.	Rthz.	Sgr.	pf.
a) der Restverwaltung	—	—	—	3,960	17	6	165	7	10
b) der kurrenten Verw.	1,457	12	9	14,919	19	11	954	25	7
im Ganzen .	1,457	12	9	18,880	7	5	1,120	3	5

Die Ausgaben des Jahres 1843 waren:

	Ideal			Ist			Rest		
	Rthz.	Sgr.	pf.	Rthz.	Sgr.	pf.	Rthz.	Sgr.	pf.
a) der Restverwaltung	—	—	—	209	16	8	—	—	—
a) der kurrenten Verw.	1,457	12	9	19,109	3	7	40	22	9
im Ganzen .	1,457	12	9	19,318	20	3	40	22	9

Es sind hiernach in die Hauptrechnung für 1844 übertragen:

a) an Einnahme=Resten . . .	1120	Rthlr.	3	sgr.	5	pf.
b) an Ausgabe=Resten . . .	40	»	22	»	9	»
c) baaren Vorschuß	438	»	12	»	10	»

VIII. Anträge.

1. Die Anstalt besitzt ein Mobiliare, dessen Werth sich auf 25,000 Rthlr. bestimmen läßt. Die Vernichtung desselben durch Feuer, würde einen bedeutenden Verlust für das Großherzogthum mit sich führen. — Die Anstalts=Direktion hat daher die Sicherstellung des Mobiliars gegen Feuergefahr durch den Beitritt zu einem der bestehenden gesellschaftlichen Vereine zur Sprache gebracht, und darauf hingedeutet: daß die Aufnahme in einen solchen Verein mit einem Versicherungskapital von 15,000 Rthlr. gegen 3 bis 4 Rthlr. pro Mille Statt finden könne.

Der geehrten Ständeversammlung stellen wir demnach anheim, diesen wichtigen Gegenstand zu erwägen, und das Nöthige zu beschließen.

2. Nach der Allerhöchsten Kabinets=Ordre vom 26. März 1842, und dem Ministerial=Erlaß vom 11. April 1842 No. 744. B. soll in den Gefangen=Anstalten für Weiber die Aufsicht lediglich durch Frauen geführt, und das Zusammentreffen der bei den Anstalts=Verwaltungen angestellten männlichen Beamten (außer den Vorstehern), mit weiblichen Gefangenen gänzlich vermieden werden.

Für jezt ist bei der Anstalt zu Kosten nur eine Aufseherin angestellt, deren Kräfte zur Aufsicht über sämtliche weibliche Gefangene nicht ausreichen. Die Anstalts=Direktion hat daher angetragen, eine zweite Aufseherin mit einem jährlichen Gehalte von 100 Rthlr. noch anzustellen.

Der geehrten Ständeversammlung stellen wir anheim, auch diesen Antrag in Erwägung und zur Beschlußnahme zu ziehen.

Um dem Großherzogthum die Lasten und Ausgaben nicht zu vermehren, hat sich die Kommission jeden Antrages auf Bewilligung von Gratifikationen für Beamte enthalten und in dieser Rücksicht hat sie auch diesmal auf Diäten und Reisekosten Verzicht geleistet.

Lissa, den 14. Dezember 1844.

Die ständische Kommission zur Verwaltung der Korrektions= Anstalt zu Kosten.

Potworowski. N. Brodowski. G. Potworowski. Billmann.
Rathstock. Rückert. Grunwald.

Tab. II. Moralności i zdrowiu więźni w Kościanie

Lata	Z tych osadzono																								Nie wtasi, nie oddano do domu poprawy	Jeżeli w inwazyjacji i na karę nie wskazani	Summa ogólna																											
	Oddano do domu pa. prawy 30 dnia 12 ^{go} stycznia do ostatnia go Grudnia 18 ^{tych}				Na dwa lata i te przedłużono				więcej jak na rok				na rok				więcej jak na 6 miesięcy				na sześć miesięcy							więcej jak na trzy miesiące				na trzy miesiące				mniej jak na trzy miesiące				wymczasowie zatrzymani				zakaz na robotę Chygdni i mniej										
	Mężczyźni	Kobiety	Młode	Razem	Mężczyźni	Kobiety	Młode	Razem	Mężczyźni	Kobiety	Młode	Razem	Mężczyźni	Kobiety	Młode	Razem	Mężczyźni	Kobiety	Młode	Razem	Mężczyźni	Kobiety	Młode	Razem				Mężczyźni	Kobiety	Młode	Razem	Mężczyźni	Kobiety	Młode	Razem	Mężczyźni	Kobiety	Młode	Razem															
W roku 1841.	247	57	11	5	320	1	1	2	4	2	2	5	57	22	3	1	85	12	1	1	16	97	35	2	1	125	6	2	8	12	2	14	25	2	25	32	1	24	320															
1842.	268	78	6	5	357	6	1	10	4	3	1	3	11	71	57	1	1	100	5	1	1	10	115	33	1	149	4	1	5	18	4	1	23	3	4	39	5	1	45	357														
1843.	270	77	12	4	363	1	1	1	2	3	1	5	15	10	4	1	30	22	4	1	25	61	16	2	1	80	15	2	20	26	6	1	33	2	4	28	1	2	31	48	14	2	1	65	7	7	40	10	59	363				
Ogółem -	785	212	29	14	1040	6	4	3	12	10	6	3	5	24	142	59	11	3	215	14	6	1	3	54	270	74	5	2	352	25	5	33	56	12	2	70	30	6	36	100	7	3	110	48	14	2	1	65	7	7	40	19	59	1040
Raznie, przez średnią biorąc	262	71	9	4	347	2	1	1	4	3	2	1	1	8	47	19	3	1	71	15	2	1	18	91	35	2	118	9	2	11	19	4	23	10	2	12	32	2	1	37	16	5	1	22	2	2	12	6	19	347				

Lata	Z tych dostawili																								Domy kar. na Szczygłowie	Różne inwazyjacje i sądy	Opiekunowie za rozwołaniem i dom opuszczeni i rodzice	Summa ogólna																													
	I. Władze policyjne obwodu Rejencji Poznańskiej												II. Władze policyjne obwodu Rejencji Bydgoskiej																																												
	za zbrodniczość	za wtaoczność	za zbrodniczość i wtaoczność	Dla braku legitymacji i wtaoczności	za zbrodniczość i wtaoczność	Wskazani na Szczygłowie i wtaoczności	mlodzi zbrodniczo	za zbrodniczość	za wtaoczność	za zbrodniczość i wtaoczność	Dla braku legitymacji i wtaoczności	za zbrodniczość i wtaoczność	Wskazani na Szczygłowie i wtaoczności	mlodzi zbrodniczo	za zbrodniczość	za wtaoczność	za zbrodniczość i wtaoczność	Dla braku legitymacji i wtaoczności	za zbrodniczość i wtaoczności	Wskazani na Szczygłowie i wtaoczności	mlodzi zbrodniczo	za zbrodniczość	za wtaoczność																																		
W roku 1841.	2	1	4	182	37	3	212	3	2	11	1	1	17	20	2	70	5	2	7	2	2	1	3	5	3	12	1	1	328																												
1842.	1	1	1	155	27	2	184	67	19	1	2	89	2	2	4	24	16	1	1	42	14	12	1	27	2	1	3	1	1	2	1	2	1	6	1	1	1	2	1	6	1	1	357														
1843.	31	18	2	101	51	17	68	22	6	2	2	32	14	3	3	20	17	2	1	20	5	6	11	1	1	16	7	1	24	11	7	15	12	5	17	7	2	9	5	2	7	2	4	3	1	4	2	4	6	4	4	363					
Ogółem -	34	19	2	105	51	17	65	37	6	7	448	14	3	3	25	24	21	1	3	109	15	11	26	1	1	16	5	1	35	11	4	15	33	41	7	129	7	2	9	19	14	1	34	9	5	14	4	2	7	2	6	11	4	24	6	6	1040
Raznie, przez średnią biorąc	28	6	1	35	17	6	23	12	2	1	149	5	1	1	7	23	7	1	30	5	4	9	1	1	5	3	1	8	4	1	5	28	14	1	42	2	1	3	6	5	11	3	2	5	1	1	2	1	2	4	1	5	2	2	347		

Lata	Przeli oddani												Stan zdrowia												Suma ogół. na rok	W	leczeni byli:	z tych byli:	ułożono w szpitalu	W	Ogólna ilość roczna były ch				Dzienna ilość średnicza			
	po raz pierwszy			po raz drugi			po raz trzeci			po raz czwarty			Ogółem			w lazarecie			w szpitalu			w szpitalu									w szpitalu							
	Mężczyźni	Kobiety	mlodzi	Mężczyźni	Kobiety	mlodzi	Mężczyźni	Kobiety	mlodzi	Mężczyźni	Kobiety	mlodzi	Mężczyźni	Kobiety	mlodzi	Mężczyźni	Kobiety	mlodzi	Mężczyźni	Kobiety	mlodzi	Mężczyźni	Kobiety	mlodzi							Mężczyźni	Kobiety	mlodzi	Mężczyźni	Kobiety	mlodzi	Mężczyźni	Kobiety
W roku 1841.	247	57	11	5	320	70	5	78	7	1	8	77	9	86	1841.	725	294	1019	548	234	24	22	191	982	13	24	53133	12234	4975	1673	411	88	637	102	36	3	5	1
1842.	268	78	6	5	357	69	15	84	16	6	22	5	1	6	1842.	812	201	1013	614	249	29	24	97	972	12	25	53340	22025	4729	1533	464	92	643	225	53	17	5	1
1843.	270	77	12	4	363	55	19	74	18	3	21	3	3	95	1843.	902	171	1073	672	251	35	22	92	1027	19	27	57617	24813	5581	1876	502	196	665	247	55	26	31	27
Ogółem -	785	212	29	14	1040	194	42	236	41	10	51	8	1	9	Ogółem	2439	666	3105	1824	734	88	68	281	2981	45	79	174290	59082	15585	5022	1378	376	1945	572	144	48	91	23
Raznie, przez średnią biorąc	262	71	9	4	347	65	14	79	14	3	17	3	1	3	Raznie	812	222	1035	611	244	30	22	97	997	15	26	58097	19694	5195	1674	459	125	643	190	45	16	30	9

Tab. I. Resultate der Verwaltung

I. Budget der in den Jahren 1842 bis 1843 in der Hauptstadt unterhaltenen Familien.

Detail	I. Budget der in den Jahren 1842 bis 1843 in der Hauptstadt unterhaltenen Familien.												II. Die in der Hauptstadt gewesenen Familien haben verdient.												Total Summe																															
	Von 1. Januar 1842 bis Ende des Jahres in der Hauptstadt				Von 1. Januar 1843 bis Ende des Jahres in der Hauptstadt				Im Laufe des Jahres 1843 sind aus der Hauptstadt abgezogen worden				Anzahl der Familien im Jahr 1843				Summe der Familien im Jahr 1843				Summe der Familien im Jahr 1843																																			
	Männer	Weiber	Kindern	Summe	Männer	Weiber	Kindern	Summe	Männer	Weiber	Kindern	Summe	Männer	Weiber	Kindern	Summe	Männer	Weiber	Kindern	Summe	Männer	Weiber	Kindern	Summe																																
Jahres Summe 1841	103	22	155	10	5	15	170	247	57	304	11	5	16	220	241	35	276	5	4	9	285	139	44	188	16	6	22	205	57567	12423	69990	137	34	191	12	1	10	148	10	1	11	1	1	2	2	10	11	1	1	1	1	1	1			
" 1842	109	44	153	16	6	22	205	268	78	346	6	5	11	220	274	61	335	10	10	20	220	155	64	219	12	11	23	230	55320	21922	80255	160	60	220	11	2	13	173	13	21	5	26	1	1	27	216	54	270	9	9	279	4	4	8	16	
" 1843	150	61	216	12	9	33	209	270	77	347	12	7	19	268	210	86	296	13	9	22	315	115	52	167	11	6	17	184	58119	24978	83097	159	68	227	16	3	19	202	11	11	11	11	11	11	11	274	53	257	13	9	22	379	9	9	18	18
Summa	427	127	554	38	22	60	614	785	312	1097	29	14	43	1010	808	322	1130	28	14	41	1026	409	157	566	39	23	62	628	174003	59270	233273	776	162	638	39	6	45	873	45	42	6	49	2	1	50	704	169	873	26	12	39	912	13	4	19	19
Zusätzliche Durchschnittszahl	143	42	185	12	7	20	205	262	70	332	10	5	15	217	263	61	324	10	5	13	342	130	53	183	13	8	21	210	57000	19757	77757	159	54	213	13	2	15	186	15	14	2	16	1	1	17	235	56	291	9	4	13	304	6	6	12	12

II. Die in der Hauptstadt gewesenen Familien haben verdient.

Detail	Die in der Hauptstadt gewesenen Familien				Die in der Hauptstadt gewesenen Familien				Die in der Hauptstadt gewesenen Familien				Die in der Hauptstadt gewesenen Familien				Total Summe						
	Die in der Hauptstadt gewesenen Familien		Die in der Hauptstadt gewesenen Familien		Die in der Hauptstadt gewesenen Familien		Die in der Hauptstadt gewesenen Familien		Die in der Hauptstadt gewesenen Familien		Die in der Hauptstadt gewesenen Familien		Die in der Hauptstadt gewesenen Familien										
	Männer	Weiber	Kindern	Summe	Männer	Weiber	Kindern	Summe	Männer	Weiber	Kindern	Summe	Männer	Weiber	Kindern	Summe							
Jahres Summe 1841	291	20	6	162	3	165	20	135	10	145	140	1998	7	6	999	15	9	2997	23	3	21	12	11
" 1842	220	23	2	189	6	195	29	160	6	166	163	4274	14	2	1277	8	7	5651	22	9	34	14	8
" 1843	227	24	2	191	10	201	25	163	10	173	168	2826	21	4	1457	12	9	4287	4	1	25	15	1
Summa	638	67	10	542	19	561	77	458	26	484	471	9199	12	1	2704	7	1	12933	20	1	31	11	7
Zusätzliche Durchschnittszahl	213	22	3	180	6	187	26	153	9	161	157	3066	14	1	1244	22	4	4011	6	3	27	3	10

III. Die in der Hauptstadt gewesenen Familien haben verdient.

Detail	Die in der Hauptstadt gewesenen Familien												Die in der Hauptstadt gewesenen Familien												Total Summe																																
	Die in der Hauptstadt gewesenen Familien				Die in der Hauptstadt gewesenen Familien				Die in der Hauptstadt gewesenen Familien				Die in der Hauptstadt gewesenen Familien																																												
	Männer	Weiber	Kindern	Summe	Männer	Weiber	Kindern	Summe	Männer	Weiber	Kindern	Summe	Männer	Weiber	Kindern	Summe																																									
Jahres Summe 1841	171	2765	2	11	16	5	1	2	2	45	11	11	22	22	1	1	10	1450	17	6	157	1170	27	8	34	309	19	10	7	12	9	9	2	2	59	17	8	86	24	9	122	10	9	129	4	9	9395	27	2	49	6	3	14099	29	6		
" 1842	197	2818	3	8	19	4	6	1	7	23	456	2	4	19	24	11	1	2	1740	14	6	160	1260	1	2	50	286	12	4	8	15	6	12	9	69	10	4	249	12	1	167	1	7	12	833	9	9	13369	2	9	60	23	19339	3			
" 1843	203	4101	18	10	20	6	1	1	8	24	527	8	3	21	29	1	1	10	2017	25	1	159	1490	22	10	68	527	3	3	9	16	3	7	22	6	81	15	11	523	20	10	311	14	10	12	575	13	6	12402	5	1	59	1	3	20098	27	3
Summa	571	10685	5	55	22	3	4	7	67	1433	22	6	64	17	1	5	4	5242	37	1	476	4021	30	8	162	1222	3	5	25	10	2	3	6	210	13	4	829	27	3	601	26	5	24	467	28	1	26170	6	169	5	53337	27					
Zusätzliche Durchschnittszahl	190	3561	10	2	13	7	6	1	6	22	472	7	10	31	15	1	1	1747	29	1	152	1240	17	10	67	407	11	1	8	12	4	7	22	10	70	4	7	24	26	19	24	28	9	11	489	9	7	12056	12	56	10	17845	39				

IV. Die in der Hauptstadt gewesenen Familien haben verdient.

Detail	Die in der Hauptstadt gewesenen Familien												Die in der Hauptstadt gewesenen Familien												Total Summe																																
	Die in der Hauptstadt gewesenen Familien				Die in der Hauptstadt gewesenen Familien				Die in der Hauptstadt gewesenen Familien				Die in der Hauptstadt gewesenen Familien																																												
	Männer	Weiber	Kindern	Summe	Männer	Weiber	Kindern	Summe	Männer	Weiber	Kindern	Summe	Männer	Weiber	Kindern	Summe																																									
Jahres Summe 1841	171	2765	2	11	16	5	1	2	2	45	11	11	22	22	1	1	10	1450	17	6	157	1170	27	8	34	309	19	10	7	12	9	9	2	2	59	17	8	86	24	9	122	10	9	129	4	9	9395	27	2	49	6	3	14099	29	6		
" 1842	197	2818	3	8	19	4	6	1	7	23	456	2	4	19	24	11	1	2	1740	14	6	160	1260	1	2	50	286	12	4	8	15	6	12	9	69	10	4	249	12	1	167	1	7	12	833	9	9	13369	2	9	60	23	19339	3			
" 1843	203	4101	18	10	20	6	1	1	8	24	527	8	3	21	29	1	1	10	2017	25	1	159	1490	22	10	68	527	3	3	9	16	3	7	22	6	81	15	11	523	20	10	311	14	10	12	575	13	6	12402	5	1	59	1	3	20098	27	3
Summa	571	10685	5	55	22	3	4	7	67	1433	22	6	64	17	1	5	4	5242	37	1	476	4021	30	8	162	1222	3	5	25	10	2	3	6	210	13	4	829	27	3	601	26	5	24	467	28	1	26170	6	169	5	53337	27					
Zusätzliche Durchschnittszahl	190	3561	10	2	13	7	6	1	6	22	472	7	10	31	15	1	1	1747	29	1	152	1240	17	10	67	407	11	1	8	12	4	7	22	10	70	4	7	24	26	19	24	28	9	11	489	9	7	12056	12	56	10	17845	39				

IV. Die in der Hauptstadt gewesenen Familien haben verdient.

Detail	Die in der Hauptstadt gewesenen Familien												Die in der Hauptstadt gewesenen Familien												Total Summe																																
	Die in der Hauptstadt gewesenen Familien				Die in der Hauptstadt gewesenen Familien				Die in der Hauptstadt gewesenen Familien				Die in der Hauptstadt gewesenen Familien																																												
	Männer	Weiber	Kindern	Summe	Männer	Weiber	Kindern	Summe	Männer	Weiber	Kindern	Summe	Männer	Weiber	Kindern	Summe																																									
Jahres Summe 1841	171	2765	2	11	16	5	1	2	2	45	11	11	22	22	1	1	10	1450	17	6	157	1170	27	8	34	309	19	10	7	12	9	9	2	2	59	17	8	86	24	9	122	10	9	129	4	9	9395	27	2	49	6	3	14099	29	6		
" 1842	197	2818	3	8	19	4	6	1	7	23	456	2	4	19	24	11	1	2	1740	14	6	160	1260	1	2	50	286	12	4	8	15	6	12	9	69	10	4	249	12	1	167	1	7	12	833	9	9	13369	2	9	60	23	19339	3			
" 1843	203	4101	18	10	20	6	1	1	8	24	527	8	3	21	29	1	1	10	2017	25	1	159	1490	22	10	68	527	3	3	9	16	3	7	22	6	81	15	11	523	20	10	311	14	10	12	575	13	6	12402	5	1	59	1	3	20098	27	3
Summa	571	10685	5	55	22	3	4	7	67	1433	22	6	64	17	1	5	4	5242	37	1	476	4021	30	8	162	1222	3	5	25	10	2	3	6	210	13	4	829	27	3	601	26	5	24	467	28	1	26170	6	169	5	53337	27					
Zusätzliche Durchschnittszahl	190	3561	10	2	13	7	6	1	6	22	472	7	10	31	15	1	1	1747	29	1	152	1240	17	10	67	407	11	1	8	12	4	7	22	10	70	4	7	24	26	19	24	28	9	11	489	9	7	12056	12	56	10	17845	39				

Tableau III. Resultate des Reichs-Industrie-

Detail	I. Wollen-Manufaktur										II. Färberei und Fäulerei-Manufaktur										III. Leinwand-Manufaktur										IV. Seiden-Manufaktur	V. Baumwoll-Manufaktur				VI. Seiden-Weberei																		
	Wolle		Lokken		Seidenwolle		Seidenwolle		Seidenwolle		Seidenwolle		Seidenwolle		Seidenwolle		Seidenwolle		Seidenwolle		Seidenwolle		Seidenwolle		Seidenwolle		Seidenwolle		Seidenwolle		Seidenwolle																							
	Ellen	Stück	Ellen	Stück	Ellen	Stück	Ellen	Stück	Ellen	Stück	Ellen	Stück	Ellen	Stück	Ellen	Stück	Ellen	Stück	Ellen	Stück	Ellen	Stück	Ellen	Stück	Ellen	Stück	Ellen	Stück	Ellen	Stück																								
Im Jahre 1841	57	25	50	106	34	29	9	19	30	26	27	15	25	15	117	8	2	110	225	595	12	12	1	16	1	25	22	15	2242	20	15	10	4390	450	425	120	3900	35	7697	203														
1842	35	107	34	1	54	91			30	70	20	54	13	103	97	6	1	107	218	724	9	10	2	18	5		93	6	351	36	2492	11	10	17	6551	609	388	262	1635	54	48	10	7062	29										
1843	80	15	72	60	24	57	34	4	40	8	66	78	69	57	10	37	78	20	27	12	3	101	207	545	7	62	24	108	5	1	80	24	26	23	128	411/2	57	1179	5	4	28	16	5943	698	468	165	1013	272	64	10	10655	1015	114	222
Summa	170	37	157	57	146	47	13	39	8	130	64	117	16	10	78	86	20	231	26	6	348	680	2167	28	94	24	6	28	5	7	108	24	132	21	474	411/2	198	5913	36	29	35	16	16684	1757	1281	547	6548	326	147	20	25414	1015	114	222
Durchschnittl. auf 1 Jahr	57	36	52	36	48	30	4	36	2	43	58	39	5	2	26	29	7	77	9	2	116	227	722	9	68	5	2	9	2	73	8	44	7	158	137	64	1971	12	9	92	6	5561	386	427	182	2183	109	49	7	8472	338	38	74	

